I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

ODPORÚČANIA

RADA

ODPORÚČANIE RADY

z 10. marca 2014

o rámci kvality pre stáže

(2014/C 88/01)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292 v spojení s článkami 153 a 166,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

(1) Kríza mala mimoriadne nepriaznivý vplyv na mladých ľudí. Miera nezamestnanosti mladých v niekoľkých členských štátoch dosiahla v uplynulých rokoch historické maximá a v krátkodobom horizonte neexistujú nijaké náznaky jej zníženia. Podpora zamestnateľnosti a produktivity mladých ľudí je kľúčovým prvkom k ich privedeniu na trh práce.

(2) Pri zvyšovaní šancí mladých ľudí na pracovnom trhu má zásadný význam bezproblémový prechod zo vzdelávania do zamestnania. Lepšie vzdelávanie mladých ľudí a uľahčenie ich prechodu do zamestnania sú nevyhnutné na dosiahnutie jedného z hlavných cieľov stratégie Európa 2020, ktorým je do roku 2020 dosiahnuť zamestnanosť 75 % žien a mužov vo veku 20 – 64 rokov. Usmernenie č. 8 o politike členských štátov v oblasti zamestnanosti vyzýva členské štáty, aby zaviedli programy, ktoré by mladým ľuďom, a najmä tým, ktorí sú nezamestnaní a nezúčastňujú sa na vzdelávaní ani odbornej príprave, pomohli nájsť prvé zamestnanie, získať pracovné skúsenosti alebo možnosti ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy vrátane učňovskej prípravy, a aby rýchlo zasiahli v prípade, že sa mladí ľudia stanú nezamestnanými [1].

(3) V ostatných dvoch desaťročiach sa stáže stali dôležitým prostriedkom vstupu na pracovný trh.

(4) Sociálno-ekonomické náklady vznikajú vtedy, ak stáže, a najmä opakované stáže, nahrádzajú riadne zamestnanie, predovšetkým na začiatočníckych pozíciách, ktoré sa zvyčajne ponúkajú stážistom. Stáže nízkej kvality, predovšetkým stáže s nízkym obsahom vzdelávania, navyše nevedú k výraznému zvýšeniu produktivity ani nevysielajú pozitívne signály. Sociálne náklady môžu vzniknúť aj v súvislosti s neplatenými stážami, ktoré môžu obmedziť kariérne možnosti osôb zo znevýhodneného prostredia.

(5) Preukázalo sa, že medzi kvalitou stáží a výsledkami v oblasti zamestnanosti existujú súvislosti. Hodnota stáží pri uľahčení prechodu do zamestnania závisí od ich kvality, pokiaľ ide o obsah vzdelávania a pracovné podmienky. Kvalitné stáže vytvárajú priame prínosy v oblasti produktivity, zlepšujú súlad medzi dopytom a ponukou na pracovnom trhu a podporujú mobilitu, a to najmä znižovaním nákladov na vyhľadávanie ponúk a zosúlaďovanie dopytu a ponuky, a to pre podniky aj pre stážistov.

(6) V odporúčaní Rady o zavedení záruky pre mladých ľudí [2] sa členské štáty vyzývajú, aby zabezpečili, že všetci mladí ľudia vo veku do 25 rokov dostanú kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže do štyroch mesiacov po strate zamestnania alebo ukončení formálneho vzdelávania.

(7) Rôzne štúdie a prieskumy poukázali na to, že problémy s kvalitou ovplyvňujú značný podiel stáží, a najmä tie, pri ktorých nijaké vzdelávacie inštitúcie alebo inštitúcie odbornej prípravy priamo nezodpovedajú za obsah vzdelávania a pracovné podmienky stáže.

[1] Rozhodnutie Rady o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov, 2010/707/EÚ, 21. október 2010 (Ú. v. EÚ L 308, 24.11.2010, s. 46).

[2] Ú. v. EÚ C 120, 26.4.2013, s. 1.

(8) Preukázalo sa, že významnému počtu stážistov sa jednoducho prideľujú podradné úlohy. Kvalitná stáž musí tiež ponúkať solídny a zmysluplný obsah vzdelávania. To okrem iného znamená identifikáciu osobitných zručností, ktoré sa majú nadobudnúť, zabezpečenie dohľadu a mentorstva pre stážistu a monitorovanie jeho pokroku.

(9) Zistili sa aj problémy s pracovnými podmienkami, napr. dlhý pracovný čas, nedostatočné sociálne zabezpečenie, prítomnosť zdravotných, bezpečnostných alebo pracovných rizík, nízka alebo nijaká odmena a/alebo náhrada, nejasné určenie uplatniteľných právnych režimov a nadmerné predlžovanie stáží.

(10) Stáže sú v Únii v súčasnosti v niektorých členských štátoch a odvetviach neregulované. Tam, kde je regulácia zavedená, je veľmi rozmanitá a zabezpečuje rôzne prvky kvality alebo rôzne postupy vykonávania. V dôsledku chýbajúceho regulačného rámca či nástroja alebo nedostatočnej transparentnosti, pokiaľ ide o pracovné podmienky stáží a ich obsah vzdelávania, môže veľa poskytovateľov stáží využívať stážistov ako lacnú či dokonca neplatenú pracovnú silu.

(11) Rámec kvality pre stáže bude podporovať zlepšenie pracovných podmienok a obsah vzdelávania stáží. Hlavným prvkom rámca kvality pre stáže je uzavretie písomnej dohody o stáži, v ktorej sa stanovia vzdelávacie ciele, primerané pracovné podmienky, práva a povinnosti a primerané trvanie stáží.

(12) Nedostatočná informovanosť je jednou z príčin nízkej kvality stáží a je oveľa rozšírenejším problémom v súvislosti so stážami než v súvislosti s riadnym zamestnaním. Požiadavky na väčšiu transparentnosť oznamov alebo inzerátov ponúkajúcich stáže by pomohli zlepšiť pracovné podmienky a podporiť cezhraničnú mobilitu.

(13) Sociálni partneri zohrávajú kľúčovú úlohu pri tvorbe, vykonávaní a monitorovaní politiky a programov v oblasti odbornej prípravy. Spolupráca medzi sociálnymi partnermi, poskytovateľmi služieb celoživotného kariérneho poradenstva a príslušnými orgánmi by sa mohla zameriavať na poskytovanie cielených informácií stážistom o dostupných kariérnych možnostiach a zručnostiach potrebných na pracovnom trhu či o právach a povinnostiach stážistov. Sociálni partneri by ďalej mohli pomôcť pri uľahčovaní vykonávania rámca kvality pre stáže predovšetkým vypracovaním a sprístupnením jednoduchých a presných modelových dohôd o stáži, najmä pre mikropodniky, ktoré budú zodpovedať ich konkrétnym potrebám. Európski sociálni partneri vo svojom rámci opatrení pre zamestnanosť mladých ľudí z júla 2013 zohľadnili plán Komisie predložiť návrh odporúčania Rady v tejto oblasti a vyhlásili, že budú podporovať opatrenia členských štátov na zlepšenie kvality stáží.

(14) Jednou z výziev je zvýšiť cezhraničnú mobilitu stážistov v Únii s cieľom prispieť k vzniku skutočného európskeho pracovného trhu. Súčasná rôznorodá regulácia predstavuje prekážku rozvoja cezhraničnej mobility stážistov. Navyše sa v niektorých prípadoch zistilo, že administratívne a právne prekážky cezhraničnej mobility stážistov majú vplyv vo viacerých hostiteľských členských štátoch. V tejto súvislosti sú dôležité informácie o práve na cezhraničnú mobilitu stážistov, najmä o právach uvedených v smernici 2004/38/ES [1]. Zabezpečením referenčných zásad a usmernení sa prostredníctvom rámca kvality pre stáže uľahčí aj prístup k medzinárodným stážam.

(15) Vytvorenie rámca kvality pre stáže prispeje k zvýšeniu transparentnosti. Navyše by sa ním mohlo podporiť rozšírenie siete EURES na platené stáže, čím by sa uľahčila mobilita.

(16) Programy členských štátov na podporu a ponuku stáží môžu využiť finančnú podporu z európskych fondov. Stáže ďalej podporí iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí v rámci záruky pre mladých ľudí, ktorá sa zameriava na mladých ľudí z regiónov Únie najviac postihnutých nezamestnanosťou mladých a ktorá je spolufinancovaná z Európskeho sociálneho fondu (ESF) 2014 – 2020. ESF a iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí možno využiť na zvýšenie počtu a kvality programov stáží v členských štátoch. V rámci toho existuje možnosť prispieť na náklady stáže vrátane časti príspevku (za určitých podmienok). Takisto sa z nich môžu podporiť náklady na iné formy odbornej prípravy, ktorú stážisti môžu absolvovať mimo stáže, napr. jazykové kurzy.

(17) Komisia začala vykonávať osobitný podporný program technickej pomoci ESF na pomoc členským štátom pri zavádzaní programov stáží s podporou z ESF. Tento podporný program poskytuje strategické, operačné a politické poradenstvo vnútroštátnym a regionálnym orgánom, ktoré zvažujú možnosť zriadiť nové programy stáží alebo zmodernizovať existujúce programy.

(18) Rada vo svojom uznesení z mája 2011, týkajúcom sa štruktúrovaného dialógu o zamestnanosti mládeže, uviedla, že potrebný je aj rámec kvality pre stáže, aby sa zaručila vzdelávacia hodnota takejto skúsenosti.

(19) V záveroch Rady zo 17. júna 2011 s názvom Podpora zamestnanosti mládeže v záujme dosiahnutia cieľov stratégie Európa 2020 vyzvala Rada Komisiu, aby poskytla

[1] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 77).

usmernenia týkajúce sa podmienok vysokokvalitných stáží prostredníctvom rámca kvality pre stáže.

(20) Európsky parlament 14. júna 2012 vo svojom uznesení s názvom Smerom k oživeniu hospodárstva vyzval Komisiu, aby čo najskôr predložila návrh odporúčania Rady o rámci kvality pre stáže a aby vymedzila minimálne požiadavky na podporu poskytovania vysokokvalitných stáží a účasti na nich.

(21) Európska rada na svojom zasadnutí 28. – 29. júna 2012 vyzvala Komisiu, aby preskúmala možnosť rozšírenia portálu EURES na stáže.

(22) V záveroch zo svojho zasadnutia, ktoré sa konalo 13. – 14. decembra 2012, vyzvala Európska rada Komisiu, aby urýchlene ukončila prácu na rámci kvality pre stáže.

(23) Komisia v balíku opatrení pre zamestnanosť mladých ľudí zo 6. – 7. decembra 2012 začala konzultácie so sociálnymi partnermi o rámci kvality pre stáže. Sociálni partneri EÚ vo svojich reakciách informovali Komisiu, že neplánujú začať rokovania na vytvorenie autonómnej dohody podľa článku 154 ZFEÚ.

(24) V záveroch Európskej rady zo zasadnutia, ktoré sa konalo 27. – 28. júna 2013, sa opätovne potvrdilo, že začiatkom roku 2014 by sa mal zaviesť rámec kvality pre stáže.

(25) Rámec kvality je významným referenčným bodom na určenie toho, čo predstavuje kvalitnú ponuku stáží podľa odporúčania Rady o zavedení záruky pre mladých ľudí.

(26) Podľa ročného prieskumu rastu za rok 2014 je nevyhnutné uľahčovať prechod zo školy do zamestnania, a to najmä zvýšením dostupnosti kvalitných stáží a učňovských príprav.

(27) Na účely tohto odporúčania sa pojem stáž chápe ako časovo ohraničená doba pracovnej praxe, či už platenej alebo neplatenej, ktorá zahŕňa vzdelávaciu zložku a zložku odbornej prípravy a ktorá sa vykonáva s cieľom získať praktické a profesné skúsenosti v záujme zvýšenia zamestnateľnosti a uľahčenia prechodu do riadneho zamestnania.

(28) Toto odporúčanie sa nevzťahuje na stáže, ktoré sú súčasťou študijných programov, formálneho vzdelávania alebo odborného vzdelávania a prípravy. Stáže, ktorých náplň je regulovaná vnútroštátnymi predpismi a ktorých absolvovanie je povinnou požiadavkou na prístup ku konkrétnej profesii (napr. v medicíne, architektúre atď.), nepatria do pôsobnosti tohto odporúčania.

(29) Toto odporúčanie by sa vzhľadom na jeho povahu a cieľ nemalo vykladať tak, aby bránilo členským štátom v zachovaní alebo vytvorení priaznivejších ustanovení pre stážistov než sú odporúčané ustanovenia.

TÝMTO ODPORÚČA, ABY ČLENSKÉ ŠTÁTY:

1. Zlepšili kvalitu stáží a najmä ich obsahu vzdelávania a obsahu odbornej prípravy, ako aj pracovných podmienok s cieľom zjednodušiť prechod zo vzdelávania, nezamestnanosti alebo nečinnosti do práce tak, že uvedú do praxe tieto zásady rámca kvality pre stáže:

Uzatvorenie písomnej dohody o stáži

2. Vyžadovali, aby stáže boli založené na písomnej dohode uzatvorenej na začiatku stáže medzi stážistom a poskytovateľom stáže.

3. Vyžadovali, aby sa v dohode o stáži stanovili vzdelávacie ciele, pracovné podmienky, to, či poskytovateľ stáže poskytne stážistovi príspevok alebo finančnú náhradu, a práva a povinnosti zmluvných strán podľa platných predpisov EÚ a vnútroštátnych predpisov, ako aj trvanie stáže, tak, ako sa vymedzuje v odporúčaniach 4 až 12.

Vzdelávacie ciele a ciele odbornej prípravy

4. Presadzovali najlepšie postupy, pokiaľ ide o vzdelávacie ciele a ciele odbornej prípravy, aby mladí ľudia mohli nadobudnúť praktické skúsenosti a príslušné zručnosti; prostredníctvom úloh pridelených stážistovi by sa malo umožniť dosiahnutie týchto cieľov.

5. Podnecovali poskytovateľov stáží, aby každému stážistovi pridelili školiteľa, ktorý bude stážistu usmerňovať pri vykonávaní pridelených úloh a monitorovať a posudzovať jeho pokrok.

Pracovné podmienky uplatniteľné na stážistov

6. Zabezpečili dodržiavanie práv a pracovných podmienok stážistov podľa platných právnych predpisov EÚ a vnútroštátnych predpisov vrátane obmedzení maximálneho týždenného pracovného času, minimálnej dennej a týždennej doby odpočinku a prípadne minimálneho nároku na dovolenku.

7. Podnecovali poskytovateľov stáží, aby objasnili, či poskytujú krytie v oblasti zdravotného a úrazového poistenia, ako aj v prípade práceneschopnosti.

8. Vyžadovali, aby sa v dohode o stáži spresňovalo, či sa uplatňuje príspevok alebo finančná náhrada, a v prípade jej uplatňovania sa stanovila jej výška.

Práva a povinnosti

9. Podnecovali dotknuté strany, aby zabezpečili vymedzenie práv a povinností stážistu a poskytovateľa stáže v dohode o stáži vrátane prípadných postupov poskytovateľa stáže pre zachovávanie dôvernosti a práv duševného vlastníctva.

Primerané trvanie

10. Zabezpečili primerané trvanie stáže, ktoré v zásade nepresahuje šesť mesiacov okrem prípadov, keď je dlhšie trvanie odôvodnené vzhľadom na vnútroštátne postupy.

11. Spresnili okolnosti a podmienky, za ktorých sa môže stáž predĺžiť alebo obnoviť po tom, ako uplynie platnosť pôvodnej dohody o stáži.

12. Presadzovali prax, v rámci ktorej sa v dohode o stáži uvedie, že stážista alebo poskytovateľ stáže môžu ukončiť dohodu o stáži písomným oznámením podaným v dostatočnom predstihu, a to s ohľadom na dĺžku stáže a príslušné vnútroštátne postupy.

Riadne uznávanie stáží

13. Podporovali uznávanie a validáciu poznatkov, zručností a kompetencií, ktoré stážista nadobudol počas stáže, a podnecovali poskytovateľov stáží, aby ich na základe posúdenia potvrdzovali formou certifikátu.

Požiadavky na transparentnosť

14. Podnecovali poskytovateľov stáží, aby v oznámeniach a inzerátoch o ponuke stáže uvádzali informácie o podmienkach stáže, najmä či sa uplatňuje príspevok a/alebo finančná náhrada a zdravotné a úrazové poistenie; podnecovali poskytovateľov stáží, aby poskytovali informácie o politikách týkajúcich sa náboru vrátane podielu stážistov prijatých na stáže v posledných rokoch.

15. Nabádali poskytovateľov služieb zamestnanosti a iných poskytovateľov poradenstva týkajúceho sa zamestnania, aby v prípade poskytovania informácií o stážach uplatňovali požiadavky na transparentnosť.

Cezhraničné stáže

16. Uľahčili cezhraničnú mobilitu stážistov v Európskej únii okrem iného spresnením vnútroštátneho právneho rámca pre stáže a stanovením jednoznačných pravidiel týkajúcich sa hosťovania stážistov z iných členských štátov a vysielania stážistov do iných členských štátov, ako aj zjednodušením administratívnych formalít.

17. Preskúmali možnosť využívania rozšírenej siete EURES a výmeny informácií o platených stážach prostredníctvom portálu EURES.

Využívanie európskych štrukturálnych a investičných fondov

18. Využívali európske štrukturálne a investičné fondy, konkrétne Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja v programovom období 2014 – 2020 a iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí tam, kde je to vhodné, na zvýšenie počtu a kvality stáží vrátane efektívnych partnerstiev so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami.

Uplatňovanie rámca kvality pre stáže

19. Čo najskôr prijali primerané opatrenia na uplatňovanie rámca kvality pre stáže.

20. Do konca roka 2015 poskytli Komisii informácie o opatreniach prijatých v súlade s týmto odporúčaním.

21. Presadzovali aktívne zapájanie sociálnych partnerov do uplatňovania rámca kvality pre stáže.

22. Presadzovali aktívne zapájanie služieb zamestnanosti, vzdelávacích inštitúcií a poskytovateľov odborného vzdelávania do uplatňovania rámca kvality pre stáže.

KONŠTATUJE, ŽE KOMISIA MÁ V ÚMYSLE:

23. Presadzovať úzku spoluprácu s členskými štátmi, sociálnymi partnermi a ostatnými zainteresovanými stranami v záujme rýchleho uplatňovania tohto odporúčania.

24. Monitorovať v spolupráci s členskými štátmi a najmä prostredníctvom Výboru pre zamestnanosť pokrok v uplatňovaní rámca kvality pre stáže podľa tohto odporúčania a analyzovať vplyv zavedených opatrení.

25. Podávať správy o pokroku pri uplatňovaní tohto odporúčania na základe informácií, ktoré jej budú poskytovať členské štáty.

26. Spolupracovať s členskými štátmi, sociálnymi partnermi, službami zamestnanosti, organizáciami zameranými na mládež a stáže a inými zainteresovanými stranami s cieľom presadzovať toto odporúčanie.

27. Podnecovať a podporovať členské štáty aj presadzovaním vzájomnej výmeny najlepších postupov, aby využívali Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja alebo ďalšie európske fondy v programovom období 2014 – 2020 s cieľom zvyšovať počet a kvalitu stáží.

28. Spolu s členskými štátmi preskúmať možnosť začlenenia platených stáží do siete EURES a vytvoriť webovú stránku venovanú vnútroštátnym právnym rámcom v oblasti stáží.

V Bruseli 10. marca 2014

Za Radu

predseda

I. VROUTSIS